

9. Криміналістика: словник термінів / В.Ю. Шепітько. - К.: Видавничий дім "ІнЮре", 2004. - 264 с.
10. Криміналістика: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / В.М. Глібоко [та ін.]; ред. В.Ю. Шепітько; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. - 2. вид., перероб. і доп. - К.: Видавничий дім "ІнЮре", 2004. - 728 с.
11. Криміналістика. Завдання для самопідготовки: навч. посібник / Р.І. Сибірна [и др.]; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. - Л.: Сполом, 2007. - 156 с.
12. Криміналістика: навч. посіб. для дистанц. навчання: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.М. Абрамова, А.О. Ляш; Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". - К.: Університет "Україна", 2007. - 557 с.
13. Криміналістика: навч. посібник / І.В. Гора, В.А. Колесник. - К.: Національна академія служби безпеки України, 2005.
14. Ч. 1: Криміналістична техніка. - К., 2005. - 316 с.
- Криміналістика: робоча прогр., освіт.-кваліф. рівень "бакалавр", напрям підготов. 0601 "Право" / розроб. Ю.І. Крегул, Р.П. Марчук; Київський національний торговельно-економічний ун-т. Кафедра правознавства. - К.: КНТЕУ, 2008. - 43 с.
15. Криміналістика: прогр., освіт.-кваліф. рівень "бакалавр", напрям підготов. 030401 "Право" / уклад. Ю.І. Крегул, Р.П. Марчук; Київський національний торговельно-економічний ун-т. Кафедра правознавства. - К.: КНТЕУ, 2008. - 29 с.
16. Основи методика розслідування злочинів, пов'язаних із виготовленням і збутом підроблених грошей: навч.-практичний посібник / Т.П. Бірюкова, В.В. Бірюков; Луганська академія внутрішніх справ ім. 10-річчя незалежності України. - Луганськ: РВВ ЛАВС, 2005. - 352 с.
17. Криміналістика: особливості методики розслідування окремих видів злочинів: тексти лекцій / І.І. Когутич. - Л.: Тріада плюс, 2006. - 456 с.
18. Криміналістика: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / А.П. Шеремет. - Чернівці: Наші книги, 2008. - 440 с.
19. Криміналістика: підручник / В.Ю. Шепітько [та ін.]; ред. В.Ю. Шепітько; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. - Вид. 4-е, переробл. і доп. - Х.: Право, 2008. - 464 с.
20. Криміналістика: навч.-практ. посіб. для підготов. до семестр. та держ. іспиту з криміналістики / О.А. Борідько [та ін.]. - Херсон: Херсонська міська друкарня, 2010. - 269 с.
21. Криміналістика в питаннях і відповідях: посібник / П.Д. Біленчук. - К.: Вид. Паливода А.В., 2010. - 178 с.
22. Криміналістика: навч. посіб. / Р.І. Благута [та ін.]; за заг. ред. Є.В. Пряхіна; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л.: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2010. - 539 с.
23. Криміналістика (тактика і методика розслідування злочинів): метод. вказ., плани практич. занять, питання до самоконтролю, завдання і задачі з навч. дисципліни для студ. спец. 6.030401 "Право" / Укоопспілка, Львів. комерц. акад.; уклад.: доц., к.ю.н. Б.В. Щур, асист. Б.А. Скибіцький. - Л.: Вид-во Львів. комерц. акад., 2009. - 44 с.
24. Наукові досягнення України: спеціальність 12.00.09 - кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність: довідник: у 5 т. / за заг. ред. проф. М.А. Погорецького. - Х.: Д.В. Строков, 2011. - Т. 1: (1992-2003 роки) / [упоряд.: М.А. Погорецький та ін.]. - 2011. - 479 с.
25. Криміналістика: підручник / [В.Д. Берназ та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А.Ф. Волобуєва; Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Х.: ХНУВС, 2011. - 665 с.
26. Криміналістика: ситуаційні моделі та завдання: навч. посіб. / [авт.-уклад.: О.Я. Баєв та ін.]; за ред. проф. О.Я. Баєва, проф. В.Ю. Шепітька. - Х.: Апостіль, 2012. - 263 с.
27. Криміналістика: метод. вказівки до вивч. дисципліни для студ. напрям підготов. 6.030401 "Правознавство" / Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т"; [уклад. С.Ю. Петряєв]. - К.: НТУУ "КПІ", 2012. - 92 с.

*Удренас Г.І.
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії ОДУВС
Надійшла до редакції: 01.11.2013*

34:338.46:002

ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

Чернишова О. О.

У різних сферах життєдіяльності суспільства, як у нормативно-правових актах, так і в юридичній літературі, наукових працях використовується термін "державне регулювання", але необхідно зазначити, що загальноприйнятого його визначення не існує.

Так, відповідно до Великого юридичного словника державне регулювання - це цілеспрямований вплив держави на організацію певної сфери життєдіяльності суспільства шляхом видання законів та інших нормативно-правових актів, що визначають пропоновані державою правила діяльності у відповідній сфері. Таке регулювання передбачає, з одного боку, формування механізмів і стимулів певної організації діяльності, а з іншого - застосування заходів державного примусу до осіб, які порушують вимоги, виражені в правових актах [1].

На нашу думку, визначення, запропоноване М. Кусакінім, В. Гуревичем, є більш змістовним.

Вони вважають, що під державним регулюванням слід розуміти сукупність інструментів, за допомогою яких держава встановлює вимоги до підприємств і громадян. Воно містить закони, формальні й неформальні розпорядження та допоміжні правила, що встановлюються державою, а також недержавними організаціями або організаціями саморегулювання, яким держава делегувала регуляторні повноваження. Воно включає закони й допоміжні інструменти, що створюються державою, а також правила, що встановлюються державними й недержавними агентствами в рамках делегованих повноважень [2].

Як зазначається в Концепції Національної програми інформатизації, інформатизація - це сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для

© О.О. Чернишова, 2013

задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, створених на основі застосування сучасної обчислювальної й комунікаційної техніки [3].

Отже, на нашу думку, державне регулювання у сфері інформатизації - це сукупність методів і засобів, що здійснюються державою з метою створення умов для задоволення інформаційних потреб, а також реалізації прав громадян і суспільства у сфері інформаційної діяльності.

Державне регулювання у сфері інформатизації полягає у:

формуванні правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, методичних і гуманітарних передумов розвитку інформатизації;

застосуванні й розвитку сучасних інформаційних технологій у відповідних сферах суспільного життя;

формуванні системи національних інформаційних ресурсів;

створенні загальнодержавної мережі інформаційного забезпечення науки, освіти, культури, охорони здоров'я тощо;

створенні загальнодержавних систем інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

формуванні й підтримці ринку інформаційних продуктів і послуг;

інтеграції України у світовий інформаційний простір.

Стан інформатизації за різними напрямками не є на сьогоднішній день задовільним, але й не можна недооцінювати діяльність державних органів щодо регулювання зазначеного процесу, а також створення необхідної нормативно-правової бази в цій сфері.

Так, на сьогодні розробляються й активно впроваджуються такі загальнодержавні проекти, як:

“Відкритий світ” - створення єдиного освітнього простору, забезпечення доступності до якісної електронної бази знань завдяки функціонуванню інформаційно-комунікаційної освітньої мережі національного рівня, як елементу національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури;

“Вчасна допомога” - підвищення якості й ефективності системи екстреної медичної допомоги, однієї з найважливіших складових медичної реформи;

“Електронний реєстр пацієнтів”. В умовах реформування сфери охорони здоров'я, для реалізації національної програми “Здоров'я 2020 - український вимір” і відповідно до програми ЄС “Європейська стратегія здоров'я 2020” в Україні впроваджується Електронний реєстр пацієнтів, який дозволить розширити систему національних електронних реєстрів, покращити ефективність та якість медичної допомоги, підвищить достовірність статистичної інформації;

“Єдине вікно подання електронної звітності” - оптимізація процесу подання звітності підприємств і громадян до різних державних інституцій в Україні, яке дозволить громадянам і бізнесу зберегти час та скоротити матеріальні витрати на подання звітності, а відповідним органам влади - на її приймання й опрацювання;

“Єдиний державний портал адміністративних послуг”. Міністерством економічного розвитку і торгівлі України створено пилотну версію Єдиного державного порталу адміністративних послуг, що перебуває

в стадії розробки й працює в режимі тестування. Метою цього проекту є забезпечення доступності, зручності, своєчасності надання адміністративних послуг громадянам. Впровадження Єдиного державного порталу адміністративних послуг є стратегічним завданням розвитку інтерфейсу “уряд-громадянин” у загальних завданнях розвитку електронного урядування.

Розробка й впровадження зазначених проектів залежить, насамперед, від взаємоузгодженої й злагодженої діяльності суб'єктів державного регулювання у сфері інформатизації. Аналіз структури державних органів та їх повноважень дозволяє зробити висновки про те, що державне регулювання зазначеної сфери здійснюють:

Президент України, який відповідно до діючого законодавства визначає єдину державну політику й здійснює інше державне регулювання у сфері інформатизації та захисту інформації.

Кабінет Міністрів України: вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини й громадянина; розробляє й здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального й культурного розвитку України; спрямовує й координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади; виконує інші функції, визначені Конституцією та законами України, актами Президента України. Кабінет Міністрів України здійснює заходи щодо забезпечення функціонування Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, координації діяльності Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України через Міністра освіти і науки України.

Вагоме місце в державному регулюванні інформатизації в Україні займає Комітет Верховної Ради України з питань інформатизації та інформаційних технологій, який був створений 25 грудня 2012 р. на підставі постанови Верховної Ради України № 11-VII і став першим законодавчим органом державної влади у сфері інформатизації та інформаційних технологій.

Саме перед Комітетом стоять такі завдання, як формування сприятливих умов і створення відповідного законодавчого поля для розвитку повноцінного інформаційного суспільства, а також розробка єдиної стратегії розвитку ІТ-індустрії в рамках загальної стратегії розвитку країни. Окрім того, Комітет виконує контрольні функції у відповідних сферах відання з таких питань:

Національна програма інформатизації; захист інформації та персональних даних в інформаційно-телекомунікаційних системах; електронні документи й електронний документообіг; масові телекомунікації [4].

Активну участь у розвитку й впровадженні зазначених проектів бере орган державного регулювання у сфері інформатизації - Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, яка була створена відповідно до Закону України “Про телекомунікації” у 2011 році.

Згідно з Положенням про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, це державний колегіальний орган, який підпорядкований Президенту України і є підзвітним Верховній Раді України [5].

Основними завданнями Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, є:

забезпечення проведення єдиної державної політики

з питань державного регулювання у сфері інформатизації та розвитку інформаційного суспільства;

здійснення державного регулювання й нагляду у сфері інформатизації;

вдосконалення механізму регулювання ринкових відносин у сфері інформатизації;

забезпечення системності, комплексності й узгодженості розвитку інформатизації та інформаційного суспільства в державі.

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України є державним органом, який призначений для забезпечення функціонування й розвитку державної системи урядового зв'язку, Національної системи конфіденційного зв'язку, захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, криптографічного й технічного захисту інформації.

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України підпорядковується й підконтрольна Президенту України. Бере участь у формуванні й реалізації державної політики у сфері захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, криптографічного й технічного захисту інформації, що безпосередньо впливає на своєчасне, достовірне задоволення інформаційних потреб населення [6].

Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України (Держінформнаука України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки України.

Основними завданнями Держінформнауки України є реалізація державної політики у сфері наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності, інформатизації, формування, використання й захисту державних електронних інформаційних ресурсів і створення умов для розвитку інформаційного суспільства, а також внесення на розгляд Міністра пропозицій щодо формування державної політики в зазначених сферах [7].

Правове регулювання інформатизації в Україні здійснюється шляхом прийняття нових і вдосконалення вже діючих нормативно-правових актів у зазначеній сфері. Отже, на національному рівні, як інструмент здійснення державного регулювання інформатизації, можна виділити наступні основні законодавчі акти:

Закон України “Про Національну програму інформатизації”, Закон України “Про Концепцію Національної програми інформатизації” розпочали процес інформатизації в Україні;

Закон України “Про інформацію”;

Закон України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”;

Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг”;

Закон України “Про електронний цифровий підпис”;

Закон України “Про захист персональних даних”;

Закон України “Про доступ до публічної інформації”;

Закон України “Про телекомунікації”;

Закон України “Про радіочастотний ресурс України”;

Закон України “Про поштовий зв'язок”;

Закон України “Про телебачення і радіомовлення”;

Закон України “Про внесення змін до деяких законів

України щодо спрощення умов доступу на ринок телекомунікаційних послуг”;

Закон України “Про Концепцію Національної програми інформатизації”;

Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції розвитку телекомунікації в Україні”.

З огляду на все зазначене, можна зробити висновок, що державно-правове регулювання інформатизації в Україні здійснюється на достатньо високому рівні, що дозволяє говорити про подальший розвиток інформаційного суспільства в нашій країні.

Поруч з цим, можна виділити пріоритетні завдання держави щодо вдосконалення стану інформатизації в Україні.

Надання державних і муніципальних послуг через багатofункціональні центри на основі доступу до всіх інформаційних даних у форматі “одного вікна” і через електронні канали зв'язку.

Стандартизація, уніфікація та забезпечення сумісності всіх рішень у рамках інформатизації, удосконалення нормативної правової й методичної бази, що регламентує процеси інформатизації.

Забезпечення безпеки інформаційних систем, їх захисту, збереження, цілісності та достовірності .

Забезпечення прав громадян і організацій на доступ до створеної інформації й впровадження громадського контролю в діяльність органів державної влади й місцевого самоврядування.

Створення сприятливих умов і стимулювання використання сучасних технологій і технічних засобів у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Література

1. Государственное регулирование // Академик. - [Електронний ресурс]: www.jurisprudence.academic.ru/8330/Государственное_регулирование#sel=5:1,5:7

2. Кусакін М., Гуревич В. Технічне нормування і стандартизація як інструмент нетарифного регулювання ринку [Текст] / М. Кусакін, В. Гуревич // Стандартизація. Сертифікація. Якість. - 2007. - № 1 (44) - С. 15.

3. Про Концепцію Національної програми інформатизації: закон України від 04.02.1998 № 75/98-ВР в редакції від 11.08.2013 № 406-18. - [Електронний ресурс]: zakon2.rada.gov.ua.

4. Про комітети Верховної Ради України сьомого скликання: Постанова ВР України від 25.12.2012 № 11-VII в редакції від 19.11.2013 № 684-18. - [Електронний ресурс]: zakon2.rada.gov.ua.

5. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації: указ Президента України від 23.11.2011 № 1067-2011 в редакції від 05.09.2013 № 269-2013. - [Електронний ресурс]: zakon2.rada.gov.ua.

6. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: закон України від 23.02.2006 № 3475-IV в редакції від 09.06.2013 № 224-18. - [Електронний ресурс]: zakon2.rada.gov.ua.

7. Про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України: закон України від 08.04.2011 № 437/2011 в редакції від 25.04.2013 № 40/2013. - [Електронний ресурс]: zakon2.rada.gov.ua.

Чернишова О.О.

*кандидат юридичних наук
доцент кафедри ІТЗ ОБС та СТ
Надійшла до редакції: 06.11.2013*